

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 19 czerwca 2002 r.

35593

RPO-380570-IX-909-01/WK

Pan

Prof. dr hab. Jerzy Hausner

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają listy wskazujące na istnienie problemu związanego z niedokonywaniem przez dyrektorów oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych potrąceń i egzekucji z jednorazowej wypłaty uzyskiwanej na podstawie art. 90 ust 6 i 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.).

W jednej z takich spraw zwróciła się do mnie matka, której sąd prawomocnym wyrokiem na rzecz dziecka od emerytury ojca [pobieranej na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, UOP, SG, BOR, PSP i SW oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 53, poz. 214 z późn. zm.)] ustalił wysokość alimentów na kwotę 20% wynagrodzenia wraz z wszystkimi dodatkami pomniejszonymi o zaliczkę na podatek dochodowy. W miesiącu marcu 2001 r. wnioskodawczyni nie otrzymała alimentów z jednorazowej wypłaty uzyskiwanej od ojca dziecka na podstawie art. 90 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z uzyskanych informacji wynika, że praktyka taka jest spowodowana mylną interpretacją przepisów prawa dokonaną przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Potwierdzeniem tego jest pismo Sekretarza Stanu z dnia 12.09.2001 r. skierowane do Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA, a przesłane mi do wiadomości. Z jego treści wynika, że jednorazowa wypłata, o której mowa w art. 90 ust. 6 i 7 ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest samoistnym świadczeniem pieniężnym. W związku z tym w wytycznych Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13.02.2001 r. nr Sen 752-1/01 skierowanych do podległych oddziałów w sprawie realizacji wypłaty jednorazowego wyrównania z tytułu waloryzacji za 2000 r., których treść była konsultowana z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej znalazła się dyspozycja, iż „z kwoty jednorazowej wypłaty nie dokonuje się żadnych potrąceń i egzekucji”.

Pragnę zaznaczyć, że jednorazowa wypłata stanowiąca uzupełnienie łącznej emerytury i renty jest składnikiem świadczenia emerytalno-rentowego. Jak bowiem wynika z art. 88 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury i renty podlegają waloryzacji w celu zachowania co najmniej ich realnej wartości w odniesieniu do wzrostu towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Przepis art. 139 ust. 1 pkt 4 stanowi, że ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie - po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, należności alimentacyjne potrącają na wniosek wierzyciela na podstawie przedłożonego przez niego tytułu egzekucyjnego. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu, przy dokonywaniu potrąceń, o których mowa w ust. 1 pkt 4, potrąca się w pierwszej kolejności alimenty zaległe za okres wskazany w tytule wykonawczym, pod warunkiem uzyskania od wierzyciela oświadczenia że nie zostały w inny sposób uiszczone przez dłużnika. Przepis art. 143 określa, że w razie przyznania lub podwyższenia świadczeń za okres wsteczny, organ rentowy ma prawo potrącić na zaspokojenie należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 i 2, 4 i 6-10, kwotę wyrównania należną do dnia wydania decyzji ustalającej prawo do świadczeń w podwyższonej wysokości. Z treści wyżej powołanych przepisów nie wynika aby nie można było dokonywać potrąceń na alimenty z jednorazowej wypłaty. Nie istnieją jakiegokolwiek przesłanki prawne, które pozwalałyby organom administracji publicznej odstępować od wykonania nałożonych na nie ustawowo obowiązków i odmowy wykonywania prawomocnych orzeczeń sądowych. Tego typu działanie jest niezgodne z art. 6 Kodeksu postępowania administracyjnego, który nakłada na organy administracji publicznej obowiązek działania na podstawie przepisów prawa. Postępowanie takie też jest sprzeczne z zasadą uwzględniania z urzędu słusznego interesu społecznego oraz słusznego interesu obywateli, a także zasadą pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa (art. 7 i 8 kpa).

W związku z tym, iż taka praktyka stosowania przepisów prawa nie da się pogodzić z konstytucyjną zasadą sprawiedliwości społecznej, działając na podstawie art. 14 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz., 147) zwracam się do Pana Ministra o zastosowanie środków mających na celu przywrócenie stanu zgodnego z prawem. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o podjętych działaniach i zajętych stanowisku.

Jednocześnie informuję, iż kopię niniejszego wystąpienia przesyłam również do wiadomości Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej oraz Ministrowi Sprawiedliwości jako organom według właściwości nadrzędnym nad Zakładem Emerytalno-Rentowym MSWiA, Wojskowymi biurami Emerytalnymi i Biurem Emerytalnym Służby Więziennej.

Z wyrazami szacunku

/-/